

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจเพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง เกี่ยวกับลักษณะที่เป็นจริงและลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในด้านลักษณะส่วนตัวและด้านลักษณะทางวิชาชีพ และเปรียบเทียบลักษณะที่เป็นจริงและลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าโดยการศึกษา เอกสาร วารสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของผู้นำที่ดี ลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร ลักษณะของผู้บริหารที่จะประสบความสำเร็จ ลักษณะของผู้บริหารที่เป็นที่ต้องการของชุมชน ตลอดจนปัญหาในการบริหารงานในโรงเรียนประถมศึกษา

ขั้นที่ 2 การเลือกตัวอย่างประชากร

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง กลุ่มละ 400 คน รวมทั้งสิ้น 1,200 คน จากโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 11 และได้มีการเลือกตัวอย่างประชากรด้วยวิธีการแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) ซึ่งมีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดให้ทุกจังหวัดที่อยู่ในเขตการศึกษา 11 ซึ่งประกอบด้วย จังหวัด นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ และศรีสะเกษ เป็นตัวอย่างประชากรทั้ง 5 จังหวัด
2. เลือกอำเภอในจังหวัดดังกล่าวโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบธรรมดา (Simple Random Sampling) ร้อยละ 25 ของอำเภอในแต่ละจังหวัด ซึ่งมีอำเภอรวมกันทั้งสิ้น 78 อำเภอ เลือกมาทำการศึกษาจำนวน 19 อำเภอ (สุรยละเอียดจากตารางที่ 1)

3. กำหนดให้กลุ่มโรงเรียนทั้งหมดจากอำเภอดังกล่าว เป็นตัวอย่างประชากร โดยมีกลุ่มโรงเรียนจากอำเภอดังกล่าวทั้งสิ้น 200 กลุ่มโรงเรียน (ดูรายละเอียดจากตารางที่ 1)

4. เลือกโรงเรียนจากกลุ่มโรงเรียนดังกล่าวกลุ่มละ 2 โรงเรียน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบธรรมดา ได้แก่ การจับฉลากจากรายชื่อโรงเรียนแต่ละกลุ่มได้โรงเรียนที่จะทำการศึกษ จำนวน 400 โรงเรียน และกำหนดให้ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาชั้นนั้นเป็นตัวอย่างประชากร (ดูรายละเอียดจากตารางที่ 1)

5. เลือกครูจากโรงเรียนดังกล่าว โดยผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามและเลือกตัวอย่างประชากรด้วยตนเองที่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอที่เป็นตัวอย่างประชากร โดยการจับฉลากจากรายชื่อครูในโรงเรียนดังกล่าว ที่มีประสบการณ์สอนมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี หรือในกรณีที่ครูทุกคนมีประสบการณ์การสอนไม่ครบ 3 ปี ได้เลือกครูที่มีประสบการณ์สอนมากที่สุดโรงเรียนจำนวนโรงเรียนละ 1 คน ซึ่งอายุราชการของครูนั้น ได้สอบถามเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบเรื่องทะเบียนและประวัติครูของข้าราชการครู ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอนั้น เมื่อได้รายชื่อครูที่จะตอบแบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยเขียนรายชื่อครูลงในแบบสอบถามที่จะตอบ โรงเรียนละ 1 คน ตามผลของการจับฉลาก ได้ครูที่เป็นตัวอย่างประชากร รวมทั้งสิ้นจำนวน 400 คน (ดูรายละเอียดจากตารางที่ 1)

6. เลือกผู้ปกครองจากโรงเรียนดังกล่าว โดยผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามและเลือกตัวอย่างประชากรด้วยตนเองที่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอที่เป็นตัวอย่างประชากร โดยการจับฉลากจากรายชื่อผู้ปกครองที่เป็นกรรมการศึกษาในโรงเรียนดังกล่าว ที่เป็นกรรมการศึกษามาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี โรงเรียนละ 1 คน หรือในกรณีที่ผู้ปกครองที่เป็นกรรมการศึกษาทุกคนมีประสบการณ์ในการเป็นกรรมการศึกษาไม่ครบ 3 ปี ได้เลือกกรรมการศึกษาที่มีประสบการณ์มากที่สุดโรงเรียน ซึ่งประสบการณ์ของกรรมการศึกษานั้น ได้สอบถามข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ นั้น ซึ่งเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลทะเบียนประวัติของกรรมการศึกษาทุกคนของโรงเรียนในสังกัด และได้เขียนรายชื่อของกรรมการศึกษาที่จะตอบแบบสอบถามลงในแบบสอบถามสำหรับกรรมการศึกษา ตามผลของการจับฉลากได้ผู้ปกครองที่เป็นตัวอย่างประชากรโรงเรียนละ 1 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 400 คน (ดูรายละเอียดจากตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 จำนวนตัวอย่างประชากร จำแนกตามโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 11

จังหวัด	อำเภอที่สุ่มได้	กลุ่มโรงเรียน ทั้งสิ้น	โรงเรียน ที่เลือก	ตัวอย่างประชากร			รวม
				ผู้บริหาร	ครู	ผู้ปกครอง	
1. นคร- ราชสีมา	1. โนนไทย	10	20	20	20	20	60
	2. ด่านขุนทด	13	26	26	26	26	78
	3. คง	7	14	14	14	14	42
	4. ครบุรี	7	14	14	14	14	42
	5. เมือง	10	20	20	20	20	60
	6. บั๊กธงชัย	15	30	30	30	30	90
2. ชัยภูมิ	7. จัตุรัส	11	22	22	22	22	66
	8. บำเหน็จณรงค์	6	12	12	12	12	36
	9. เทพสถิต	5	10	10	10	10	30
3. บุรีรัมย์	10. เมือง	18	36	36	36	36	108
	11. ประโคนชัย	17	34	34	34	34	102
	12. นางรอง	15	30	30	30	30	90
4. สุรินทร์	13. จอมพระ	7	14	14	14	14	42
	14. ปราสาท	9	18	18	18	18	54
	15. ศรีขรภูมิ	11	22	22	22	22	66
5. ศรีสะเกษ	16. อุทุมพรพิสัย	12	24	24	24	24	72
	17. กันทรารมย์	9	18	18	18	18	54
	18. เมือง	14	28	28	28	28	84
	19. ห้วยทับทัน	4	8	8	8	8	24
รวม		200	400	400	400	400	1,200

(สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2530: 309-325)

ขั้นที่ 3 เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามจำนวน 2 ชุด ดังนี้

3.1.1 ชุดที่ 1 แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารและครู แบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามชนิดเลือกตอบ เกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่าเกี่ยวกับลักษณะที่เป็นจริง และลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในด้านลักษณะส่วนตัวและด้านลักษณะทางวิชาชีพ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาเพิ่มเติม

3.1.2 ชุดที่ 2 แบบสอบถามสำหรับผู้ปกครอง แบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามชนิดเลือกตอบ เกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่าเกี่ยวกับลักษณะที่เป็นจริงและลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในด้านลักษณะส่วนตัว ส่วนในด้านลักษณะทางวิชาชีพถาม เฉพาะลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาเท่านั้น

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาเพิ่มเติม

3.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งได้แก่ แบบสอบถามนั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

3.2.1 ศึกษาเอกสาร บทความ หนังสือ และการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของผู้นำที่ดี ลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่จะประสบความสำเร็จ ลักษณะของผู้บริหารที่เป็นที่ต้องการของชุมชน ตลอดจนมีบทบาทในการบริหารงานในโรงเรียนประถมศึกษา และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา และได้สรุปด้านที่จะศึกษา จำนวน 2 ด้านคือ ด้านลักษณะส่วนตัวและด้านลักษณะทางวิชาชีพ ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา

3.2.2 สร้างแบบสอบถาม จำนวน 2 ชุด คือ

- ก. ชุดที่ 1 แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารและครู
- ข. ชุดที่ 2 แบบสอบถามสำหรับผู้ปกครอง

3.2.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาแบบ เนื้อหา และการใช้ภาษา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เป็นแบบสอบถามฉบับทดลอง รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิมีดังต่อไปนี้

1. รองศาสตราจารย์ รุจิระ สุภรณ์ไพบูลย์ ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ ภาควิชาบริหารการ ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. อาจารย์ อ่ำพล ปริษานนท์ ศึกษาานิเทศก์ 6 สำนักงานการ ประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา
4. อาจารย์ ไพฑูรย์ ปลั่งกลาง หัวหน้าการประถมศึกษา อำเภอ ประทาย จังหวัดนครราชสีมา
5. อาจารย์ ขจร บัตรสูงเนิน หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ โนนไทย จังหวัดนครราชสีมา
6. อาจารย์ มานะ สังสุทธิพงศ์ หัวหน้าฝ่ายนิเทศการศึกษา ศึกษาานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา
7. อาจารย์ บุญส่ง หงส์โพธิ์สิทธิ์ อาจารย์ใหญ่ ระดับ 7 โรงเรียน ถนนสุนทรารายณ์ อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา
8. อาจารย์ วิทย์ บุญคง อาจารย์ใหญ่ ระดับ 7 โรงเรียน บ้านกุดตาตำ อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา

3.2.4 นำแบบสอบถามฉบับทดลอง ที่ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแล้วไปทดลองใช้กับ ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง ในเขตการศึกษา 11 ที่ไม่ใช่ตัวอย่างประชากร แต่มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับตัวอย่างประชากร จำนวน 10 โรงเรียน โดยใช้กลุ่มผู้ตอบประเภทละ 10 คน รวมทั้งสิ้น 30 คน เพื่อหาข้อบกพร่องและนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

ขั้นที่ 4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย เสนอไปยังเลขาธิการ คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล และนำหนังสือจาก เลขาธิการฯ ส่งไปยังผู้อำนวยการประถมศึกษาจังหวัด และหัวหน้าการประถมศึกษา อำเภอ ในจังหวัดและอำเภอที่เป็นตัวอย่างประชากร โดยผู้วิจัยได้ไปแจกแบบสอบถามด้วย ตนเองที่อำเภอ เพื่อส่งต่อไปยังผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ปกครอง ในโรงเรียนที่เป็น ตัวอย่างประชากรและขอความร่วมมือจากศึกษานิเทศก์อำเภอรวบรวมส่งคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์ ส่วนในบางอำเภอผู้วิจัยติดตามเก็บข้อมูลด้วยตนเอง และได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 1,140 ฉบับ จากที่ส่งไป 1,200 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95

ขั้นที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) ของสถาบันบริการคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. แบบสอบถามชนิดเลือกตอบ เกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้วิธีการหาค่าความถี่และร้อยละ จากสูตร

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนคำตอบของผู้ตอบ}}{\text{จำนวนผู้ตอบทั้งหมด}} \times 100$$

2. แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่าเกี่ยวกับลักษณะของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษา ในด้านลักษณะส่วนตัวและด้านลักษณะทางวิชาชีพ ใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ดังนี้

2.1 แจกแจงความถี่ของแต่ละระดับความคิดเห็น โดยกำหนดค่าน้ำหนัก คะแนนมาตราส่วนประเมินค่า เป็นคะแนนตามความหมายดังนี้

- 4 คะแนน หมายถึง มีลักษณะที่เป็นจริงหรือ เป็นลักษณะที่พึงประสงค์ ในเรื่องนั้น ๆ มากที่สุด
- 3 คะแนน หมายถึง มีลักษณะที่เป็นจริงหรือ เป็นลักษณะที่พึงประสงค์ ในเรื่องนั้น ๆ มาก

2 คะแนน หมายถึง มีลักษณะที่เป็นจริงหรือเป็นลักษณะที่พึงประสงค์
ในเรื่องนั้น ๆ น้อย

1 คะแนน หมายถึง มีลักษณะที่เป็นจริงหรือเป็นลักษณะที่พึงประสงค์
ในเรื่องนั้น ๆ น้อยที่สุด

2.2 กำหนดค่าคะแนน 4, 3, 2 และ 1 แล้ว ผู้วิจัยนำมาหาค่าเฉลี่ยจากสูตรดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{N}$$

การแทนค่าจากสูตร

\bar{X} แทนค่าเฉลี่ยหรือค่ามัธยฐาน เลขคณิต

$\sum fx$ แทนผลรวมของคำตอบทั้งหมด

f แทนความถี่

x แทนค่าคะแนนที่กำหนดคือ 4, 3, 2 และ 1

N แทนจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

(ประกอบ กรรณสูต 2525 : 40-41)

2.3 แปลความหมายของค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ของคะแนนในลักษณะที่เป็นจริงและ
ลักษณะที่พึงประสงค์ ผู้วิจัยถือตามเกณฑ์ดังนี้

3.51 - 4.00 หมายถึง มีลักษณะที่เป็นจริงหรือเป็นลักษณะที่พึง
ประสงค์ในเรื่องนั้น ๆ มากที่สุด

2.51 - 3.50 หมายถึง มีลักษณะที่เป็นจริงหรือเป็นลักษณะที่พึง
ประสงค์ในเรื่องนั้น ๆ มาก

1.51 - 2.50 หมายถึง มีลักษณะที่เป็นจริงหรือเป็นลักษณะที่พึง
ประสงค์ในเรื่องนั้น ๆ น้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง มีลักษณะที่เป็นจริงหรือเป็นลักษณะที่พึง
ประสงค์ในเรื่องนั้น ๆ น้อยที่สุด

2.4 หาค่าส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของค่าคะแนนจากสูตร

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum fx^2}{N} - \left(\frac{\sum fx}{N}\right)^2}$$

การแทนค่าจากสูตร

S.D.	แทนค่าส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน
f	แทนจำนวนความถี่
x	แทนค่าคะแนน
N	แทนจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด
$\sum fx^2$	แทนผลรวมของผลคูณระหว่างความถี่กับค่าคะแนนยกกำลังสอง
$(\sum fx)^2$	แทนค่าผลรวมของผลคูณระหว่างความถี่กับค่าคะแนนความถี่ทั้งหมดยกกำลังสอง

(ประกอบ กรรณสูตร 2525: 51)

3. นำแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า มาเปรียบเทียบลักษณะที่เป็นจริงและลักษณะที่พึงประสงค์ ของกลุ่มตัวอย่างประชากร โดยการหาค่าที (t-test) ใช้สูตร ดังนี้

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{N_1} + \frac{S_2^2}{N_2}}}$$

การแทนค่าจากสูตร

t	แทนค่าสถิติที่ใช้พิจารณาข้อแตกต่างระหว่าง 2 กลุ่ม
\bar{X}_1, \bar{X}_2	แทนค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2
S_1, S_2	แทนค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2
N_1, N_2	แทนจำนวนผู้ตอบในกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2

(George A. Ferguson 1971: 152)

4. นำแบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาเพิ่มเติมมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยการแจกของค่าความถี่และนำข้อมูลความถี่สูงสุด 10 อันดับแรกของกลุ่มตัวอย่างประชากรมาประกอบการสรุป และอภิปรายผล

5. เปรียบเทียบลักษณะที่เป็นจริงและลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา โดยการทดสอบสมมติฐานที่ระดับความมีนัยสำคัญที่ระดับ .01